

(Uppläses från Predikstolen).

Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse,

angående fortsatt befrielse till och med år 1835 från erläggande af de i Uppbörds-Författningarne stadgade så kallade stämme-böter; Gifwen
Stockholms Slott den 23 September 1834.

Wi, CARL JOHAN, med Guds Nåde, Sveriges, Norriges, Göthes och Wendes Konung, göra weterligt: att, sedan, i anledning af Rikets Ständers wid sistförflutne Riksdag gjorda underdåniga hemställan att det uti Wårt och Rikets Kammar-Collegii Circulaire-bref den 18 Februarii 1806 intagne stadgande om så kallade stämme-böters erläggande med 12 skillingar af hwar och en skattskyldig, som utan laga förfall försummade att sjelf eller genom Ombud wid Andra Uppbördsstämman sig infinna, måtte warda upphäfwet och ur Uppbördsförfattningarne utgå, **Wi,** genom Kungörelse af den 21 November 1829, i Näder förordnat, att berörde stämmeböter skulle under Fem års tid, räknadt från 1830 års början, upphöra, på det under nämnde tid måtte kunna utrönas hwad inflytande sådant kunde hafwa på de skattskyldiges benägenhet att sina Krono-Utskylder sjelfmont sig afbörda; så hafwe **Wi** nu, wid förekommen fråga om ett förnyadt

stadgande härutinnan, funnit godt i Näder förklara, att den genom Högstberörde Nådiga Kungörelse under Fem år medgifna befrielse från stämme-böters erläggande må ytterligare Ett år på försök fortfara: wiljande **Wi,** efter inhämtande af nödige upplysningar i ämnet, serfildt i Näder förordna om och i hwad mån böter för uteblifwande från Andra Uppbördsstämman derefter må för framtiden äga rum. Det alle, som wederbör, hafwe sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera wißo hafwe **Wi** detta med Egen hand underskrifwit och med Wårt Kongl. Sigill bekräfta låtit. Stockholms Slott den 23 September 1834.

CARL JOHAN.

(L. S.)

C. D. SKOGMAN.

BÖTER OM MAN UTEBLEV FRÅN UPPBÖRDSSTÄMMA.

Kronofogde på landet och magistrat i städerna utsatte tid och plats för hållande av uppbördsstämma under tiden före 1917. Stämman skulle hållas senast den 15 april. Varje stämma fick omfatta högst två socknar. Före år 1929 fick den som utan giltigt förfall uteblev från uppbördsstämman böta 12 skillingar. "Kungl. Maj:ts Nådiga Kungörelse" från 1835 (att uppläsas från predikstolen) om fortsatt befrielse från erläggande av stämmeböter.

10 Skattekontroll och skattebrott

10.1 Inledning

Skattefel och skattefusk har skadeverkningar genom en omfördelning av skattebördan mellan olika inkomsttagare och effekterna på den samhällsekonomiska resursanvändningen. Seriösa och välskötta företag riskerar att konkurreras ut. Den inte avsedda omfördelningen kan också ha negativa effekter på skattemoralen och för tilltron till det politiska systemet. Förekomsten av skattefusk har således svårbedömda men mycket allvarliga effekter på det politiska systemet och samhällets funktionssätt.

I alla samhällen med skattesystem finns därför sanktioner mot överträdelser av skattelagstiftningen och ges resurser till myndigheter för att upptäcka och beivra överträdelser. I detta kapitel redogörs för resultatet av myndigheternas insatser för att upptäcka, rätta och beivra överträdelser.

10.2 Skattemyndigheternas kontroll

10.2.1 Många fel ändras vid skattekontrollen

En första förutsättning för att fel och fusk ska upptäckas och åtgärdas är att skattemyndigheterna på eget initiativ genomför kontroller som uppmärksammar felaktigheter och att man fattar nya beskattningsbeslut.

Av 10.1 Tabell framgår omfattningen av de beskattningsbeslut som fattats till följd av kontroller initierade av skattemyndigheterna samt omfattningen av skönsbeskattningen. Den vanligaste orsaken till skönsbeskattningsbeslut är utebliven deklaration. Skattemyndigheten får då i stället uppskatta inkomsten eller den skatt som ska betalas.

År 2000 fattade skattemyndigheterna drygt 700 000

10.1 Tabell

Beskattningsbeslut på skattemyndighetens initiativ och skönsbeskattningsbeslut 1995-2000, samt för år 2000 i procent av antalet deklarerationer

Tax compliance control: Number of decision on tax liability in total and arbitrary assessments 1995-2000, and, in 2000, as percent of tax returns

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Andel 2000 av deklarerationerna (Share of tax returns)
Inkomstskatt (<i>Income tax</i>)	547 262	511 138	494 503	497 137	470 150	433 211	5,8%
Mervärdesskatt (<i>VAT</i>)	156 205	168 857	161 167	124 046	158 654	131 846	3,3%
Arbetsgivaravgifter (<i>Employer's contribution</i>) *	87 418	89 217	104 975	186 908	166 942	138 798	4,8%
Summa beslut (<i>Total decisions</i>)	790 885	769 212	760 645	808 091	795 746	703 855	4,9%
– varav skönsbeskattning (of which arbitrary assessment)	1995	1996	1997	1998	1999	2000	
Inkomstskatt (<i>Income tax</i>)	55 674	60 350	59 488	62 245	67 720	61 267	0,8%
Mervärdesskatt (<i>VAT</i>)	74 004	80 349	73 171	37 245	80 227	55 584	1,4%
Arbetsgivaravgifter (<i>Employer's contribution</i>) *				2 366	36 526	29 371	1,0%
Summa skönsbeskattningar (<i>Total discretionary assessments</i>)	129 678	140 699	132 659	101 856	184 473	146 222	1%

beskattningsbeslut till följd av kontrollen, en minskning med mer än 11 procent från föregående år. Den övervägande delen (62 procent) avsåg inkomstskatt.

Andelen skönsbeskattningsbeslut ligger på drygt 20 procent av antalet beskattningsbeslut och i förhållande till antalet deklARATIONER görs de flesta inom mervärdesskatten. När det gäller mervärdesskatten är hela 42 procent av alla beslut är skönsbeskattningsbeslut.

Vid den årliga inkomsttaxeringen ska skattemyndigheten inom fastställda tidsramar behandla alla deklARATIONER. I 10.2 Tabell redovisas antalet ändringar i deklARATIONER vid den årliga taxeringen fördelat på ändringsorsaken. Av tabellen framgår också vilka deklARATIONER som föranlett flest ändringar.

Skrivbordsgranskningen svarar för flest ändringar, hela 58 procent av det totala antalet.

Antalet ändringar i deklARATIONER inom skrivbordsgranskningen och även det totalt ändrade antalet deklARATIONER minskar trendmässigt under senare delen av 1990-talet trots att antalet deklARATIONER ökat. Andelen ändrade deklARATIONER på skattemyndighetens initiativ föll särskilt mycket under år 1999. Antalet ändringar till

följd av skattemyndigheternas initiativ år 2000 har i förhållande till år 1997 minskat med 16 procent.

DeklARATIONERFORMULÄRET för fysiska personer med näringsverksamhet (SD1) har relativt sett flest ändringar. Hela 16 procent av dessa deklARATIONER ändrades vid 2000 års taxering – de flesta genom s.k. skrivbordsgranskning.

Som framgår av 10.2 Tabell är antalet ändringar vid den årliga taxeringen till följd av skatterevison lågt. Förutom att antalet revisioner är förhållandevis lågt är en annan bidragande orsak att en skatterevison ofta inriktar sig på äldre år eller att den inte hinner avslutas så att beslut hinner tas vid den årliga taxeringen. Besluten fattas i så fall senare genom s.k. omprövning av de beslut som fattats vid den årliga taxeringen.

10.2.2 Skattebrott upptäcks vid skatterevison

En mycket stor del av skattebrotten upptäcks vid skatterevison. Vid slutet av 1980-talet låg antalet skatterevison ett antal år över 18 000 stycken. Antalet har se-

10.2 Tabell

Antal ändringar i deklARATIONER vid den årliga taxeringen samt orsak, för år 2000 i procent av de olika deklARATIONERFORMULÄREN

Number of tax returns changed and the reason, together with (for 2000) percentage of annual tax returns

ÄNDRINGSORSAK (Reason for change)	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000				
							FD	SD1	SD2	SD3	SD4
Summa revisioner (Total audits)	2 387	1 111	675	542	1 293	1 802	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
Skrivbordsgranskning (Desk examination)	330 158	317 883	307 336	309 363	272 296	259 957	2,3%	9,0%	2,8%	2,3%	0,2%
Beräknings- eller överföringsfel (Miscalculation)	69 622	60 883	68 450	60 557	51 279	42 512	0,4%	1,6%	0,2%	0,7%	0,0%
Skönstaxering (Arbitrary assessment)	55 674	60 350	59 488	62 245	67 720	61 267	0,5%	2,0%	1,3%	0,8%	1,8%
Summa på skattemyndig- hetens initiativ (Corrections initiated by tax authorities)	457 841	440 227	435 949	432 707	392 588	365 538	3,2%	12,6%	4,3%	3,8%	2,0%
Summa övriga beslut (Total other decisions)	82 439	72 532	90 826	86 488	82 213	81 765	0,5%	3,3%	2,3%	0,6%	0,2%
Totalt antal ändrade deklARATIONER (Total number of tax returns changed)	540 280	512 759	526 775	519 195	474 801	447 303	3,8%	15,9%	6,6%	4,3%	2,2%
ÄNDRINGSFREKVENNS (Frequency of changes)	1995	1996	1997	1998	1999	2000	FD	SD1	SD2	SD3	SD4
Antal deklARATIONER (Number of tax returns)	7 146 963	7 225 179	7 297 187	7 342 636	7 378 165	7 471 261	5 650 101	1 313 227	291 985	84 469	131 479
Ändrade på skattemyndig- hetens initiativ (Corrections initiated by tax authorities)	6,4%	6,1%	6,0%	5,9%	5,3%	4,9%	3,2%	12,6%	4,3%	3,8%	2,0%
Andra ändringar (Other decisions)	1,2%	1,0%	1,2%	1,2%	1,1%	1,1%	0,5%	3,3%	2,3%	0,6%	0,2%
Totalt ändringsfrekvens (Total frequency of changes)	7,6%	7,1%	7,2%	7,1%	6,4%	6,0%	3,8%	15,9%	6,6%	4,3%	2,2%

FD = Förenklad deklARATIONER för fysisk person

SD1 = Särskild självdeklARATIONER för fysisk person

SD2 = Särskild självdeklARATIONER för aktieföretag, ekonomiska föreningar m.fl. juridiska personer

SD3 = Särskild uppgift för ideell förening, stiftelse m.fl.

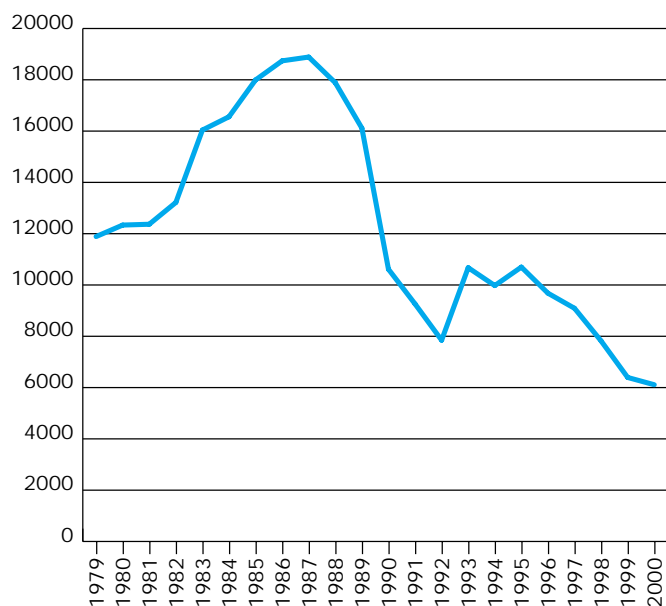
SD4 = Näringsuppgifter för handelsbolag

Källa: Uppföljningsdatabasen GIN-Skatt och RSV:s verksamhetsstatistik

10.3 Diagram

Antal skatterevisjoner eksklusive punktskatter 1979-2000

Number of tax field audits during years 1979-2000

Källa: Riksskatteverket.

dermera minskat. Av diagrammet nedan framgår antalet revisioner exkl. punktskatter under den senaste 20-års perioden.

Under större delen 1980-talet ökade antalet revisioner, främst genom ett ökat antal kortare revisioner i direkt anslutning till taxeringsarbetet och inom moms- och avgiftsområdet. Vid slutet av decenniet lades emellertid inriktningen om mot s.k. integrerade revisioner (som omfattade flera skatteslag) och större revisionsobjekt. Detta är den främsta förklaringen till den kraftiga antalsminskningen 1987–1991. En annan orsak var stora personalavgångar vid slutet av 1980-talet.

För att öka omfattningen på revisionsverksamheten

satsades åren 1992–1994 på en snabb utbyggnad av revisionsverksamheten genom intern omfördelning av resurserna. Dessutom tilldelades skatteförvaltningen från 1994 särskilda medel för att stärka kontrollen som ett led i arbetet med att minska budgetunderskottet. Under större delen av 1990-talet har emellertid produktivitet-utvecklingen i verksamheten varit svag, vilket har flera orsaker, bl.a. mer komplicerade utredningar och höjda krav på kvalitet i de enskilda utredningarna.

Av nedanstående tabell framgår omfattningen av olika slag av skatterevisjoner under den senaste sexårsperioden.

De planmässiga revisionerna riktar sig mot stora företag och koncerner. Med samordnad planmässig revision menas sådana revisioner som sker under medverkan från flera olika skattemyndigheter. Urvalsrevisioner sker på grundval av någon iakttagelse.

Begreppet årskontroll avser att man granskar minst ett helt räkenskapsår. Revisioner avseende flera skatter eller avgifter benämns som integrerad skatterevision. En bidragande orsak till att antalet revisioner minskat är att allt fler revisioner (särskilt årskontroller och periodkontroller) genomförts som integrerade skatterevisjoner.

Under perioden 1995–2000 har antalet resurskrävande planmässiga revisioner och eko- och skattebrottsrevisioner sammantaget hållits på ungefär samma nivå samtidigt som antalet revisioner totalt sett minskat. Andelen planmässiga revisioner och eko-brottsrevisioner har därigenom ökat från 16 procent till 27 procent av det totala antalet revisioner.

Minskningen mellan åren 1995 till 1998 beror huvudsakligen på lägre produktivitet i revisionsverksamheten. Minskningen med hela 22 procent mellan år 1998 och år 2000 förklaras med minskade kontrollresurser. Rekryteringen till skattebrottsenheterna, som skett främst av skatterevisorer under år 1999–2000 och utan extra resursanslag till skattemyndigheterna, har påverkat antalet revisioner.

Det beloppsmässiga utfallet av kontrollverksamheten omräknat till ökad skattedebitering netto framgår av

10.4 Tabell

Antal avslutade skatterevisjoner, 1995–2000

Tax field audits completed, 1995–2000

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Andel av summa år 2000 (Share of sum)
Planmässiga revisioner (Planned audits)							
Samordnad planmässig revision av koncerner (Of large company groups)	241	284	286	296	207	207	3%
Övrig planmässig revision (Other planned audits)	650	580	666	726	655	547	9%
Urvalsrevisioner (Targeted audits)							
Eko- och skattebrott (Economic and tax crime)	869	912	986	1 031	905	951	15%
Årskontroll (Annual control)	5 846	5 100	4 380	3 831	3 093	2 716	43%
Periodkontroll (Short period control)	3 092	2 804	2 773	1 934	1 534	1 690	27%
Punktskatterevision (Excise duty audits)	220	296	248	310	368	234	4%
Summa (Total)	10 918	9 976	9 339	8 128	6 762	6 345	100%

Källa: RSV:s revisionsregister

10.5 Tabell

Skattemässigt värde av kontrollverksamheten 1998–2000, belopp i mkr

Net value of tax liability due to compliance control 1998–2000, SEK millions

År (Year)	1998	1999	2000
Inkomstskatt, årlig taxering (Income tax, annual assessment)	8 313	8 209	9 178
Inkomstskatt omprövning (Income tax, re-assessment)	5 973	6 255	6 042
Mervärdesskatt (VAT)	2 314	2 186	1 925
Arbetsgivaravgifter (Employer's contribution)	685	638	373
Avdragen skatt (Tax deduction)	660	386	227
Summa (Total)	17 945	17 674	17 745
Varav underskott vid årlig taxering (Of which deficit income tax in annual assessment)	4 754	4 587	4 622
Skönsbeskattning (Discretionary assessments)			
Inkomstskatt, årlig taxering (Income tax, annual assessment)	2 988	3 433	3 218
Inkomstskatt omprövning (Reconsideration)	-332	-337	-295
Mervärdesskatt (VAT)	3 315	1 423	820
Arbetsgivaravgifter (Employer's contribution)	30	510	342
Avdragen skatt (Tax deduction)	29	550	376
Summa skönsbeskattningar (Total discretionary assessments)	6 030	5 579	4 461

Källa: Riksskatteverkets årsredovisning 2000

ovanstående tabell.

Som framgår av tabellen har det beloppsmässiga utfallet av kontrollen inte minskat under den senaste treårsperioden trots att skönsbeskattningen inom mervärdesskatten år 2000 minskat mycket kraftigt (-75%) jämfört med år 1998.

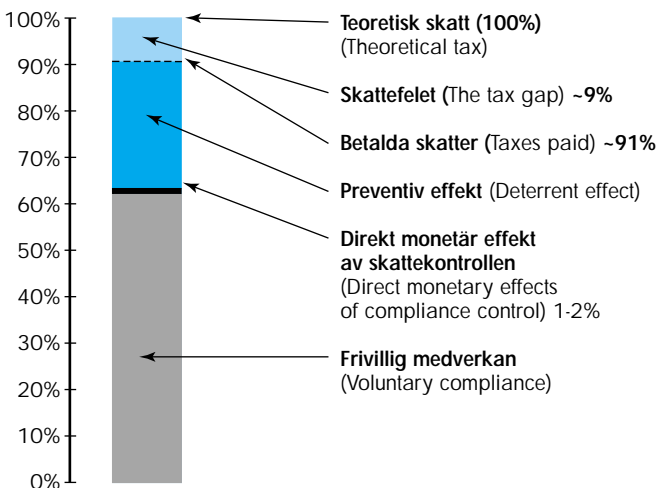
10.2.3 Skattekontrollens effekter

Skatter betalas inte enbart för att det finns kontroll. Men förekomsten av en kontrollapparat skapar preventiv effekt – en allmänpreventiv effekt. Med preventiv effekt avses de skattskyldigas bedömning av risken för upptäckt av ett skatteundandragande och konsekvenserna – av olika slag – av att skattemyndigheterna gör en sådan upptäckt. Den rent ekonomiska effekten av skattekontrollen är liten om man ser den i relation till den totala skatteuppbörden. Historiskt sett har skattekontrollen är-

10.5 Diagram

Skattekontrollens monetära och preventiva effekt

Monetary and preventive effect of compliance control

Källa: Resumé – Modell för resultatuppföljning i skatteförvaltningen.

ligen höjt skatteinkomsterna med i storleksordningen en till två procent.

RSV har genom enkäter till företagen försökt bilda sig en uppfattning om skattekontrollens preventiva effekt.

I den senaste företagsundersökningen år 1999 ställde RSV följande frågor till företagen:

Det är troligt att skattemyndigheten skulle upptäcka skattefusk, i ett företag som vårt, mot bakgrund av bransch, storlek etc.

Om skattemyndigheten skulle upptäcka skattefusk, i ett företag som vårt, blir konsekvenserna allvarliga mot bakgrund av bransch, storlek etc.

Den första frågan kan anses mäta upptäcktsrisken och den andra frågan konsekvenserna.

Resultaten från enkätundersökningarna i termer av upptäcktsrisk och konsekvenser kan åskådliggöras i diagramform. I nedanstående diagram återfinns konsekvenserna på x-axeln och upptäcktsrisken på y-axeln. RSV bedömer att skattekontrollens preventiva effekt totalt sett är betydande.

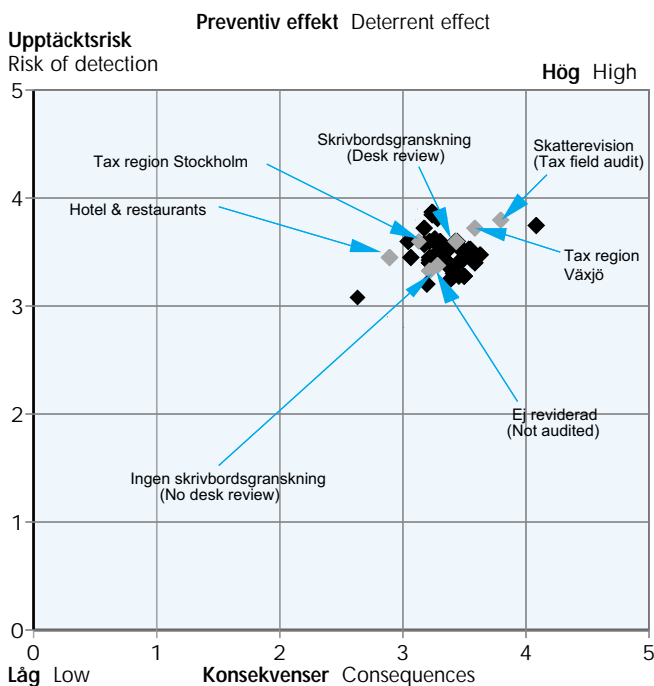
Som framgår av 10.7 Diagram tyder resultaten på att skattekontrollen har en högre preventiv effekt hos de företag som skrivbordsgranskats eller blivit skattereviderade än hos övriga företag. Skattekontrollen har med andra ord också en preventiv effekt i det enskilda fallet – en individualpreventiv effekt. Den ovan skisserade metoden att mäta preventiv effekt visar också på skillnader mellan skatteregioner och mellan olika branscher. Denna metod kom också till användning i företagsundersökningen år 1997. Det är alltså möjligt att jämföra resultaten. Förändringen av preventiv effekt framgår av nedanstående diagram.

Som framgår av 10.8 Diagram låg den preventiva effekten högre år 1997 än år 1999. Som också framgår av diagrammet har den preventiva effekten minskat mest på "konsekvenssidan". Det verkar som om kontrollen inte "biter". Kommande års undersökningar får utvisa om iakttagelsen är av tillfälligt slag eller om den preventiva effekten trendmässigt faller. Det är möjligt att det blivit mer känt att omfattningen på skattemyndigheternas

10.7 Diagram

Skattekontrollens preventiva effekt för vissa grupper av skattskyldiga

The deterrent effect of compliance control among different kind of taxpayers.

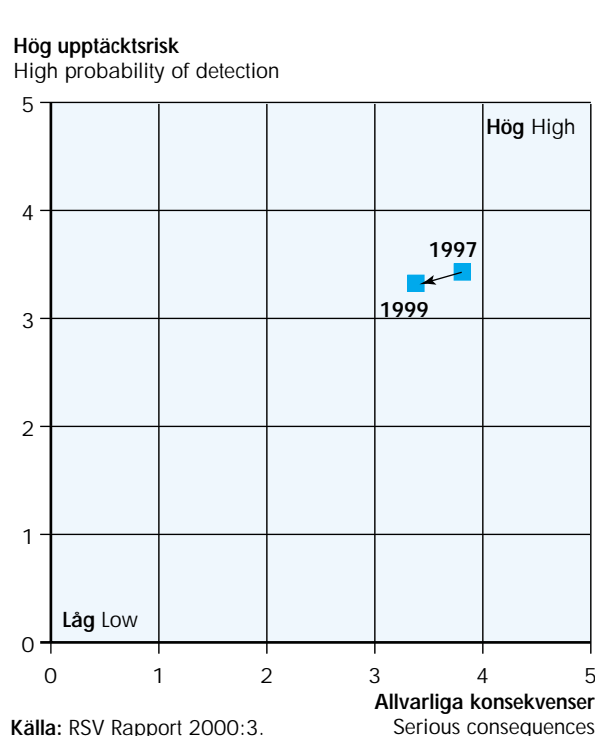

Källa: RSV Rapport 2000:3.

10.8 Diagram

Förändring mellan 1997 och 1999 i skattekontrollens preventiva effekt bland företagen

Change in the deterrent effect of compliance control among companies between years 1997–1999

Källa: RSV Rapport 2000:3.

kontroll minskat och att det finns påtagliga brister i sanktionssystemet.

RSV har under år 2000 studerat de skattskyldigas avdrag för övriga kostnader under inkomst av tjänst.¹ Man har studerat hur de skattskyldiga betar sig i sin deklARATION året efter man fått ett avdrag underkänt av skattemyndigheterna. Studien visar att de skattskyldiga – trots att skattetillägg inte påförts – i efterföljande deklARATION i hög grad rättar sig efter skattemyndigheternas påpekande.

10.3 Om hot och tvång i skatteutredningen

10.3.1 Förelägganden och viten

Beskattningen bygger på att kontrolluppgifter och deklARATIONER lämnas frivilligt. Om den skattskyldige inte gör det kan skattemyndigheten förelägga den skattskyldige att göra det. Ett föreläggande kan i vissa fall ske med vite. Vite är ett hot om ett i kronor bestämt "straff" om den skattskyldige inte gör vad som förelagts honom.

Också vid skattekontroll kan den granskade med vite föreläggas att lämna uppgifter m.m. Ett viktigt undantag

är dock om den skattskyldige redan är misstänkt för skattebrott.

Om den skattskyldige i rätt tid fullgjort vad som ålagts honom kan skattemyndigheten vända sig till länsrätten med begäran om att vitet ska utdömas.

Det finns inte statistikuppgifter om i vilken utsträckning förelägganden görs med vite och inte heller uppgift om antalet ärenden som utdöms av domstolarna.

10.3.2 Tvångsåtgärder och betalningssäkring

Vid revision eller annan kontroll av skatt, tull eller avgift kan det hända att den skattskyldige inte vill medverka. Då måste det finnas möjlighet att genomföra kontrollen ändå. I speciella fall behöver man inte konstatera att den skattskyldige vägrar – det kan räcka med en påtaglig risk för att bevis kommer att förstöras eller undanhållas.

Bestämmelserna finns i lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet.² Beslut om åtgärder enligt ovan fattas av länsrätten eller i vissa fall av särskilt utbildad granskningsledare. Kronofogdemyndigheten hjälper i regel skattemyndigheten att genomföra beslutet.

Syftet med lagen är att kunna genomföra kontrollen och säkra bevisning för skatteprocessen utan att det direkt föreligger misstanke om skattebrott.

¹ Om gratislotter och preventiv effekt. En utvärdering baserad på de skattskyldigas avdrag under inkomst av tjänst för övriga kostnader och skattemyndigheternas kontroll av detta avdrag. RSV Rapport 2001:1

² Den nämnda lagen ersätter bevissäkringslagen (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen.

Exempel på tvångsåtgärder är:

- Att revisionen genomförs i den reviderades verksamhetslokaler
- Att genomföra revisionen i den reviderades verksamhetslokaler utan att avisera om revision i förväg – ”övertäckningsrevision”
- Att eftersöka och omhänderta handlingar
- Att granska utan att först förelägga om att lämna uppgifterna
- Att försegla lokal, förvaringsplats eller annat utrymme där granskade handlingar förvaras

Även om skatten fastställs är det inte säkert att den kommer att betalas. Om det finns en påtaglig risk för att skattefordran (beräknad eller fastställd) som uppgår till betydande belopp inte kommer att betalas kan länsrätten på ansökan av skattemyndigheten besluta om betalningssäkring enligt bestämmelser i lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter.³

Efter ansökan av skattemyndigheten verkställer kronofogdemyndigheten betalningssäkringen med tillämpning av reglerna om utmätning i utskökningsbalken. Kronofogdemyndigheten tar så mycket egendom i anspråk som svarar mot skattefordran. Gäldenären kan erbjuda och skattemyndigheten ta emot säkerhet t.ex. bankgaranti i stället för egendom.

Av tabellen nedan framgår antalet fall där ansökan gjorts till länsrätt om tvångsåtgärder eller betalningssäkring.

En av anledningarna till att tvångsåtgärdslagen så sällan kommer till användning bedöms vara att när kraven för lagens tillämpning är uppfyllda finns ofta grundad misstanke om skattebrott. Ärendet utreds då lämpligen under ledning av åklagare. En annan anledning till att tvångsåtgärdslagen och betalningssäkringslagen så sällan kommer till användning torde vara risken att den uppgiftsskyldige eller gäldenären vid länsrättens eventuella avslag eller kommunikation med honom får kännedom om de tilltänkta åtgärderna. En tredje bidragande orsak till att tvångsåtgärdslagen så sällan används kan vara det merarbete som följer av lagens komplexitet.

Av den erhållna statistiken från domstolsverket framgår att ansökningarna under åren 1995–1999 fått bifall i 70 procent av betalningssäkringsärendena och 86 procent av ärendena rörande tvångsåtgärder.

10.9 Tabell

Antal ansökningar hos länsrätt med tillämpningen av betalningssäkringslagen och tvångsåtgärdslagen 1995–2000

Number of applications for action under the Securing of Payment Act and the Coercive Measures Act 1995–2000

År (Year)	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Betalningssäkringslagen (<i>The Securing of Payment Act</i>)	101	149	105	129	136	101
Tvångsåtgärdslagen (<i>The Coercive Measures Act</i>)	57	33	30	28	31	22

Källa: Domstolsverket och RSV

10.4 Administrativa sanktioner

10.4.1 Skattetillägg

Skattemyndigheten beslutar själv om skattetillägg

För att förhindra skattefusk finns ett straffrättsligt sanktionssystem, främst skattebrottslagen, se vidare avsnitt 10.5. Det systemet hanteras av allmänna domstolar.

Parallellt med det straffrättsliga sanktionssystemet finns ett administrativt sanktionssystem med skattetillägg och förseningsavgifter. När det gäller administrativa sanktioner är det skattemyndigheten själv som beslutar. Skattemyndighetens beslut kan prövas i förvaltningsdomstolar – länsrätt, kammarrätt eller Regeringsrätten.

Skattetillägg i stället för straff

Det skatteadministrativa sanktionssystemet infördes år 1971 och samtidigt reformerades reglerna om skattebrott och skattebrottslagen infördes. Avsikten var att införa effektivare och rättvisare system – ett schabloniserat system som var enkelt att tillämpa – och därmed låta insatser från åklagare och domstol begränsas till den allvarigare skattebrottsligheten. Den målsättningen uppnåddes.

Regler om skattetillägg i många författningar

Lagregler om skattetillägg och förseningsavgifter finns i skatteförfattningar som reglerar beskattningsförfarandet. När det gäller inkomstskatt m.m. finns lagbestämmelserna i 5 kap taxeringslagen (1990:324). Andra författningar är lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter, tullagen (1994:1550), lagen (1994:1565) om beskattning av privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror från land som är medlem i Europeiska unionen, fordonsskattelagen (1988:327) samt i skattebetalningslagen (1997:483). Skattebetalningslagen ersätter uppbördslagen (1953:272), lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare samt uppbördsbestämmelser och reglerna om skattetillägg m.m. i mervärdesskattelagen (1994:200). Reglerna i skattebetalningslagen, lagen om punktskatter och prisregleringsavgifter, fordonsskattelagen samt tullagen har i huvudsak motsvarande innehåll som reglerna om skattetillägg i taxeringslagen.

Reglerna om skattetillägg utreds och ändras ofta

Genom årens lopp har ett flertal förändringar av skattetilläggen genomförts, de flesta i mildrande riktning i syfte att säkerställa att det praktiska resultatet blir rättvist

³ Lagen gäller fordran på skatt, tull eller avgift.

och legitimt. Det mer nyanserade skattetilläggsuttaget har emellertid lett till problem i den praktiska tillämpningen.

En annan fråga som kommit upp under senare år är om skattetilläggsbestämmelserna omfattas av artikel 6 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Frågan gäller närmast om skattetillägg i det sammanhanget är att jämställa med ett straff och i så fall om de svenska bestämmelserna uppfyller konventionens krav på en rättvis rättegång. En annan fråga är om skattetillägg kan åläggas eller kvarstå om åtal enligt skattebrottslagen väcks. I februari 2001 avlämnande 1999 års skattetilläggskommitté betänkandet Skattetillägg m.m. (SOU 2001:25). Förslaget i betänkandet går ut på att det införs ett subjektivt rekvisit som förutsättning för att påföra skattetillägg. Av regeringens budgetproposition för år 2002 framgår att man avser att föreslå förändringar i skattetilläggsystemet men ett slutligt ställningstagande kräver ytterligare beredning.

Lagens syfte och skattetilläggets storlek

I det administrativa sanktionssystemet tas inte hänsyn till personens uppsåt men administrativa avgifter kan efterges på vissa objektiva grunder t.ex. ålder och sjukdom och vissa undantag finns. För att skattetillägg ska påföras ska det vara fråga om oriktiga uppgifter som skulle ha lett till för låg skatt. Benämningen skattetillägg avser skatter.⁴ Skattetillägg syftar till att de skattskyldiga ska vara noggranna och lämna korrekta uppgifter i sina deklarerationer. Beloppsmässigt små felaktigheter medför inte skattetillägg. Skattetillägg påförs i regel med 40 procent på undandragen skatt vid inkomsttaxeringen och med 20 procent när det gäller moms, punktskatter, avdragen skatt och arbetsgivaravgifter. Lägre "tilläggsstaxa" tillämpas i vissa fall t.ex. vid periodiseringsfel och om myndigheterna har visst kontrollmaterial.

Skattetillägg i tre skilda situationer

Skattetillägg enligt taxeringslagen kan påföras i tre olika situationer, nämligen vid oriktig uppgift i självdeklarerationen, vid skönsmässig avvikelser från de deklarerade uppgifterna och vid skönstaxering i avsaknad av deklareration. Skattetillägget i den sistnämnda situationen kan i första hand ses som ett påtryckningsmedel för att förmå den skattskyldige att lämna deklareration. Tillägget undanröjs om en deklareration kommer in till skattemyndigheten inom viss tid. Med oriktig uppgift avses såväl att den skattskyldige lämnat en oriktig sakuppgift som att han underlåtit att lämna en uppgift som är av betydelse för taxeringen.

Många fel beläggs inte med skattetillägg

Skattetillägg skall inte tas ut vid rättelse av en uppenbar felräkning eller misskrivning. Skattetillägg ska inte heller tas ut vid rättelse av en oriktig uppgift i fråga om inkomst av tjänst eller kapital, om rättelse kunnat göras med led-

ning av vissa obligatoriska kontrolluppgifter. Skattetillägg utgår inte heller vid bedömning av ett framställt yrkande eller om den oriktiga uppgiften rättats frivilligt.

Skattetillägg påförs inte om skattskyldig själv rättar en felaktig deklareration. Vidare ska skattetillägg som grundar sig på skönsmässig uppskattning i avsaknad av deklareration i regel undanröjas om den skattskyldige inkommer med sådan – skattetillägget fungerar i det fallet som påtryckningsmedel.

Uppgifter om skattetillägg saknats inom flera områden före år 1998. Uppgifterna för åren 1998 och 1999 var särskilt osäkra. Klart är att antalet skattetillägg inom inkomstskatteområdet trendmässigt ökar.

Statistikens källor

När det gäller statistiken för skattetillägg och förseningsavgift redovisas här endast de som avser inkomstskatt, avdragen skatt, arbetsgivaravgifter, mervärdesskatt och de punktskatter som administreras av RSV.

Beträffande skattetillägg och förseningsavgifter, utom punktskatter, hämtas statistiken numera från den nya statistikdatabasen, GIN-skatt. Uppgifter rörande punktskatter finns i ett helt separat datorsystem som handhas av det särskilda skattekontoret i Ludvika, som numera tillhör RSV.

Inom inkomstskatteområdet kan skattetillägg påföras dels vid debiteringen av slutlig skatt vid den årliga taxeringen dels vid omprövning som görs därefter. Det förekommer dock att skattetillägg påförs genom omprövning redan under taxeringsåret. I tabellen nedan finns en fullständig bruttoredovisning.

I 10.10 Tabell redovisas antalet beslut om skattetillägg inklusive sådana som grundats på skönsmässig bedömning. I många fall sänks eller undanröjs ett skattetillägg genom ett nytt beslut. Detsamma gäller om den skattskyldige bedöms ha grund för befrielse eller om skattemyndigheten vid omprövningen av skattefrågan undanröjer tidigare höjningsbeslut.

Anledningen till att uppgifter om skattetillägg inte finns för alla år för mervärdesskatt är att de tekniska systemen tidigare inte fångade denna uppgift. Ökningen av antalet "skattetillägg" avseende arbetsgivaravgifter mellan år 1994 och år 1995 torde kunna hänföras till skärpt regeltillämpning. De stora variationerna mellan åren vad gäller skattetillägg avseende inkomstskatt torde i första hand kunna tillskrivas förändrade rutiner och olika kontrollinsatser t.ex. vad avser realisationsvinst vid avyttring av värdepapper.

Sälunda kan beträffande uppgiften för år 1998 nämnas att det nya systemet för moms och arbetsgivarredovisning rent tekniskt inte kunnat hantera skönbeskattning av mervärdesskatt och arbetsgivaravgifter detta år. Ifrågasvarande beslut – som är förenade med skattetillägg – har därför fattats under år 1999. Detta inverkar menligt på jämförbarheten mellan åren 1998 och 1999 med varandra och med därefter följande år.

⁴ Genom införandet av skattebetalningslagen avskaffades begreppet avgiftstillägg som avsåg arbetsgivaravgifter. Avgiftstillägg kan dock debiteras för år före ikraftträdandet av skattebetalningslagen. Här används begreppet skattetillägg även på avgiftstillägg.

10.10 Tabell

Antal skattetilläggsbeslut 1992–2000

Decisions on tax surcharge 1992–2000

År (Year)	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Andel av totalt antal år 2000 Share of grand total in 2000
Inkomstskatt, årlig taxering (Income tax, yearly assessment)	36 738	40 039	43 536	37 203	51 096	43 091	45 311	46 837	43 350	
Omprövning påförda (Re-assessment, debited)	10 920	10 666	12 160	17 797	18 434	14 878	14 675	23 286	20 027	
Omprövning nedsatta (Re-assessment, reduced)	21 288	17 612	16 893	17 243	15 204	15 511	15 125	15 676	19 425	
Summa beslut (Total decisions)	68 946	68 317	72 589	72 243	84 734	73 480	75 111	85 799	82 802	28,6%
Avdragen skatt, påförda (Tax deduction, debited)							2 272	39 114	33 348	
Nedsatta *** (Reduced)							426	14 196	17 008	
Summa beslut * (Total decisions)	-	-	-	-	-	-	2 698	53 310	50 356	17,4%
Arbetsgivaravgifter, påförda (Employer's contribution, debited)	6 351	10 074	14 373	25 828	30 581	30 097	24 045	53 836	41 539	
Nedsatta *** (Reduced)	29	220	1 202	874	1 563	1 633	1 911	15 750	18 061	
Summa beslut (Total decisions)	6 380	10 294	15 575	26 702	32 144	31 730	25 956	69 586	59 600	20,6%
Mervärdesskatt, påförda (VAT, debited)							7 586	78 338	61 263	
Nedsatta *** (Reduced)							1 180	27 827	33 919	
Summa beslut ** (Total decisions)	-	-	-	-	-	-	8 766	106 165	95 182	32,9%
Punktskatter (Excise duties)	1 315	1 153	1 394	748	458	858	2 611	864	1 710	0,6%
Totalt antal (Grand total)	76 641	79 764	89 558	99 693	117 336	106 068	115 142	315 724	289 650	100,0%

*) Skattetillägg avseende avdragen skatt tillämpas fr.o.m. 1998 genom skattebetalningslagen.

**) Uppgiften om antalet skattetillägg avseende mervärdesskattelagen saknas före 1998. Därefter avser uppgiften endast skattetillägg som påförts med tillämpning av skattebetalningslagen.

***) När det gäller mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter och avdragen skatt har brister i det tekniska systemet medfört att ett osedvanligt stort antal beslut avseende 1998 fattats först under 1999.

Källa: Statistikdatabasen GIN-Skatt och RSV:s verksamhetsstatistik.

1,3 miljarder i skattetillägg år 2000

Den beloppsmässiga omfattningen av påförda skattetillägg framgår av 10.11 Tabell. Skattetillägg sätts ofta ner

eller undanröjs. Till exempel undanröjs i regel skattetillägg som påförts i avsaknad av deklaration om deklaration senare inkommer. Skattetilläggens nettovärde fram-

10.11 Tabell

Skattetillägg 1992–2000, nettovärde, mkr

Tax surcharge 1992–2000, net value, SEK millions

År	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Andel av summa år 2000 (Share of sum in 2000)
Inkomstskatt (Income tax)	360	841	1 220	1 129	1 485	1 129	1 038	1 353	936	68%
Avdragen skatt (Tax deduction)	-	-	-	-	-	-	4	76	52	4%
Arbetsgivaravgifter ** (Employer's contributions)	51	65	62	98	106	106	82	159	88	8%
Mervärdesskatt* (VAT)	542	530	418	436	432	318	217	402	272	20%
Punktskatter (Excise duties)	18	14	17	9	7	9	20	5	21	0%
Summa (Total)	971	1 449	1 717	1 672	2 030	1 562	1 362	1 995	1 368	100%

*) Ett fel i den underliggande statistiken avseende skattetillägg moms mellan åren 1994 och 1995 har justerats med 300 mkr.

**) Ett fel i den underliggande statistiken avseende skattetillägg arbetsgivaravgifter (SKM 12) 1998 har justerats med +258 mkr.

***) När det gäller moms, arbetsgivaravgifter och avdragen skatt har brister i det tekniska systemet medfört att ett osedvanligt stort antal beslut avseende 1998 fattats först under 1999.

Källa: Statistikdatabasen GIN-Skatt och RSV:s verksamhetsstatistik.

10.12 Tabell

Storleken (netto) på genomsnittliga skattetilläggsbeslut, 1992–2000, kr

Net value of average tax surcharge decisions, 1992–2000, SEK

År	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Inkomstskatt (<i>Income tax</i>)	5 218	12 308	16 805	15 622	17 524	15 360	13 824	15 767	11 304
Avdragen skatt* (<i>Tax deduction</i>)	–	–	–	–	–	–	1 617	1 426	1 028
Arbetsgivaravgifter (<i>Employer's contributions</i>)	8 029	6 308	3 970	3 672	3 290	3 330	3 142	2 285	1 470
Mervärdesskatt* (<i>VAT</i>)	–	–	–	–	–	–	24 756	3 787	2 859
Punktskatter (<i>Excise duties</i>)	13 620	11 809	12 369	11 524	16 328	10 935	7 752	6 302	10 633
Summa (Total)	12 674	18 169	19 168	16 769	17 298	14 725	11 825	6 320	4 720

*) När det gäller moms, arbetsgivaravgifter och avdragen skatt har brister i det tekniska systemet medfört att ett osedvanligt stort antal beslut avseende 1998 fattats först under 1999. Det är därför svårt att dra några slutsatser vid jämförelser mot dessa år.

Källa: Statistikdatabasen GIN-Skatt och RSV:s verksamhetsstatistik.

går av tabellen. År 2000 minskade värdet av skattetillägg med hela 30 procent och man får gå tillbaka till tidseriens början (1992) för att hitta ett lägre värde.

Det är statsfinansiellt inte obetydliga belopp som påförs i skattetillägg. Om man jämför med böter till följd av brott mot skattebrottslagen så påförs skattetillägg med ett belopp som är flera hundra gånger större.

Stora skillnader mellan skattelagen

Räknat per skatte- eller avgiftstillägg är det stora skillnader mellan skattelagen. Anledningen till att de genomsnittliga beloppen för skattetillägg vid inkomstskatt är väsentligt högre sammanhänger med att ändringar av taxeringen till följd av skatterevision i regel avser just inkomstskatt.

Det genomsnittliga skattetillägget inom punktskatte- och arbetsgivaravgiftsområdet faller trendmässigt sett över hela tidsperioden. Också när det gäller avdragen skatt faller det genomsnittliga skattetillägget. När det gäller inkomstskatten och det genomsnittliga skattetillägget måste man gå tillbaka till år 1992 för att finna ett lägre värde.

Skattetillägg vid årlig taxering berör främst fysiska personer

Av allmänt intresse är i vilken utsträckning felaktigheter som grundar skattetillägg upptäcks redan vid den årliga taxeringen.

Det är fysiska personer som antals- och beloppsmässigt svarar för den alldeles övervägande andelen skattetillägg vid den årliga taxeringen och dessa andelar förefaller inte minska, tvärtom. Det genomsnittliga skattetillägget för juridisk person är inte uppseendeväckande större än för fysisk person – man kunde annars förväntat sig att några enstaka mångmiljonhöjningar av några juridiska personer skulle drivit upp medelvärdet för denna kategori mycket kraftigt.

Skattetillägg kan som ovan nämnts tas ut efter olika procentsatser. När det gäller inkomstskatten är skattetilläggen normalt 40 % av den skatt som, om den oriktiga uppgiften hade godtagits, inte skulle ha påförts eller felaktigt skulle ha tillgodoräknats den skattskyldige. Skattetillägget är 20 % när skattemyndigheten har rättat eller hade kunnat rätta den oriktiga uppgiften med ledning av kontrollmaterial som normalt är tillgängligt för skattemyndigheten och som varit tillgängligt för myndigheten.

10.13 Tabell

Skattetillägg vid årliga taxering 1992–2000

Tax surcharge at annual assessment 1992–2000

		1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Antal (Number)	Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	29 657	32 112	36 036	30 777	45 617	37 516	39 056	41 702	39 369
	Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	7 081	7 927	7 500	6 426	5 479	7 575	6 254	5 135	3 981
	Summa (Total)	36 738	40 039	43 536	37 203	51 096	45 091	45 310	46 837	43 350
	Andel fysiska personer (<i>Fraction individuals</i>)	81%	80%	83%	83%	89%	83%	86%	89%	91%
Belopp, Mkr (Value, SEK Millions)	Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	501	496	509	458	595	625	755	797	916
	Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	139	164	117	141	207	164	175	256	118
	Summa (Total)	640	660	626	599	802	789	930	1 053	1 034
	Andel fysiska personer (<i>Fraction individuals</i>)	78%	75%	81%	76%	74%	79%	81%	76%	89%
Genomsnitt, kr (Average value, SEK)	Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	16 893	15 446	14 125	14 881	13 043	16 660	19 331	19 112	23 267
	Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	19 630	20 689	15 600	21 942	37 781	21 650	27 982	49 854	29 641

Källa: Statistikdatabasen GIN-Skatt och RSV:s verksamhetsstatistik

10.14 Tabell

Skattetillägg, tillämpning av olika procentsatser vid beskattningsbeslut 2000

Tax surcharge, applied percentage rate, decisions during 2000

Skattetillägg (Tax surcharge)	Arbetsgivaravgifter Employer's contribution			Avdragen skatt Tax deduction			Mervärdesskatt VAT		
	20	10	5	20	10	5	20	10	5
Procentsats (Percentage applied)	20	10	5	20	10	5	20	10	5
Antal i % (Number)	86,0%	13,9%	0,1%	86,0%	13,9%	0,1%	97,9%	0,7%	1,4%
Belopp i % (Value)	86,7%	13,0%	0,3%	82,3%	17,6%	0,1%	92,2%	0,5%	7,3%
Relativ förändring mot år 1999 (Change since 1999)									
Antal i % (Number)	-0,6%	0,7%	-0,1%	-1,9%	1,9%	0,0%	-1,1%	0,7%	0,4%
Belopp i % (Value)	-3,0%	2,8%	0,2%	-7,5%	7,4%	0,1%	-5,4%	0,5%	4,9%

Källa: GIN-skatt E.2.1-3

Skattetillägget är 10 % när den oriktiga uppgiften avser periodisering eller en därmed jämförbar fråga. För underskott gäller särskilda regler.

När det gäller andra skatter än inkomstskatten är procentsatserna för skattetillägg i motsvarande situationer hälften av de som gäller för inkomstskatten.

Först genom införande av skattekonto finns möjlighet att visa hur reglerna om skilda procentsatser utfallit. Uppföljningsdatabasen GIN-Skatt ger nämligen möjligheter till statistik som tidigare saknades. Tabellen nedan upptar andra skatter än inkomstskatten. Så småningom kommer uppgifter även att kunna lämnas för inkomstskattens del.

Den lägsta procentsatsen fem procent – som främst avser fall då den skattskyldige redovisat på fel beskattningsperiod – har obetydlig omfattning antals- och beloppsmässigt för arbetsgivaravgifter och avdragen skatt. Vad gäller mervärdesskatten svarar den lägsta procentsatsen för hela 7,3 procent av skattetilläggsbeloppet dvs. ca 24 procent av det totala underlaget. Omvänt gäller att skattetilläggsatsen 10 procent praktiskt taget aldrig används inom mervärdesskatteområdet medan den procentsatsen används betydligt oftare när det gäller arbetsgivaravgifter och avdragen skatt. Under år 2000 har inträffat en betydande förskjutning från fullt skattetillägg (20 procent) till de lägre procentsatserna.

10.4.2 Förseningsavgifter

I syfte att de skattskyldiga ska deklarerat i tid finns en sanktion i form av förseningsavgift. Förseningsavgift gäller således deklARATIONEN som sådan. Vid försenad betalning av skatten finns andra sanktioner som inte behandlas här. Nämnas ska bara att genom skattebetalningslagen (1997:483) infördes fr.o.m. år 1998 s.k. skattekonto – ett slags skatteavräkningskonto där skattebetalningarna inte är kopplade till respektive skatt eller avgift. Vid underskott på kontot debiteras ränta beräknad dag för dag. Detta system ersätter det tidigare systemet med

kvarskatteavgift, ränta på överskjutande skatt, dröjsmålsränta och respitränta.⁵

På inkomstskatteområdet (5 kap 5§ taxeringslagen) är förseningsavgiften 500 kr för fysiska personer och 1 000 kr för juridiska personer. Avgiften fyrdubblas om deklARATIONEN kommer in efter den 1 augusti.

Förseningsavgift även för skattedeclarationen

Samtidigt med skattekontot infördes en ny skattedeclaration med gemensam redovisning av mervärdesskatt, källskatt och arbetsgivaravgifter i en och samma redovisningshandling. Förseningsavgift infördes på 1 000 kr om skattedeclaration lämnas för sent.

Punktskatterna omfattas ännu inte av skattekontosystemet. Här gäller sedan år 1988 att förseningsavgiften i normalfallet uppgår till 300 kr.

Fysiska personer står för största delen av förseningsavgifterna

Omfattningen av antalet beslut om förseningsavgift framgår av nedanstående tabell.

År 2000 skedde en markant ökning i antalet förseningsavgifter. Dels börjande man fullt ut tillämpa systemet inom ramen för skattekontosystemet dels prioriterade skatteförvaltningen år 2000 förseningsavgifterna inom inkomstskatten. Syftet var att i ökad utsträckning få in deklARATIONERNA i tid för att hinna med deklARATIONSGRANSKNINGEN. Förseningsavgifterna avseende inkomstdeklARATIONEN ökade från år 1999 till år 2000 med hela 30 procent. Den gjorda satsningen förklarar sänkning av den genomsnittliga förseningsavgiften

Det är fysiska personer som antals- och beloppsmässigt svarar för den alldeles övervägande andelen förseningsavgifter vid den årliga taxeringen och dessa andelar förefaller inte att minska, tvärtom. Den genomsnittliga förseningsavgiften för främst juridisk person minskar tredmässigt.

⁵ Fram till och med år 1992 fanns förseningsavgift, 100 kr, vid försenad mervärdesskatte- eller uppbördsdeklARATION. Men därutöver fanns sanktioner mot försenad betalning av skatt och avgift och dessa uttogs som s.k. rest- och tilläggsavgifter. Från och med uppbördsåret 1993 slopades dåvarande sanktioner inklusive förseningsavgiften och infördes i stället dröjsmålsavgift som dock enbart träffade försenad betalning. Förseningsavgifter i vanlig bemärkelse har således inte funnits under tiden 1993–1997 vad gäller mervärdesskatte- eller uppbördsdeklARATION (för arbetsgivaravgifter och källskatt).

10.15 Tabell

Antal beslut förseningsavgifter 1992–2000

Number of decisions on late filing charge 1992–2000

År	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Självdeklaration (<i>Income Tax Return</i>)	57 159	60 506	62 338	66 458	80 079	75 228	72 850	72 526	99 686
Fastighetsdeklaration ¹⁾ (<i>Real Estate Tax Return</i>)				27	247	1 920	597	717	3 480
Skattedeklaration ²⁾ (<i>Monthly VAT and PAYE return</i>)	0	30 393	169 501
Punktskatter (<i>Excise duties</i>)	3 589	3 557	3 958	1 696	2 828	2 081	2 581	1 962	1 862
Totalt antal (Grand total)	60 748	64 063	66 296	68 181	83 154	79 229	76 028	105 598	274 529

1) Uppgift finns inte för år före 1995

2) Förseningsavgifter enligt skattebetalningslagen. Fr.o.m. 1998 har uppbördsdeklaration och mervärdesskattedeklaration ersatts av en gemensam skattedeklaration. Dessförinnan saknar statistiken uppgift om antalet förseningsavgifter.

Källa: Statistikdatabasen GIN-Skatt och RSV:s verksamhetsstatistik

10.16 Tabell

Förseningsavgifter vid årlig taxering 1992–2000

Late filing charges at annual assessment 1992–2000

		1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Antal (Number)	Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	45 224	46 262	46 942	50 930	66 357	59 822	58 637	58 299	82 490
	Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	11 935	14 244	15 396	15 528	13 722	15 406	14 213	13 271	17 196
	Summa (Total)	57 159	60 506	62 338	66 458	80 079	75 228	72 850	71 570	99 686
	Andel fysiska personer (<i>Fraction individuals</i>)	79%	76%	75%	77%	83%	80%	80%	81%	83%
Belopp, Mkr (Value, SEK Millions)	Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	78	80	79	76	91	85	86	89	101
	Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	43	48	48	42	33	35	35	32	32
	Summa (Total)	121	128	127	117	124	120	121	120	133
	Andel fysiska personer (<i>Fraction individuals</i>)	64%	63%	62%	65%	73%	71%	71%	74%	76%
Genomsnitt, kr (Average value, SEK)										
	Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	1 725	1 729	1 683	1 492	1 371	1 421	1 467	1 528	1 224
	Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	3 603	3 370	3 118	2 705	2 405	2 272	2 463	2 374	1 861

Källa: Statistikdatabasen GIN-Skatt och RSV:s verksamhetsstatistik

10.5 Skattebrott m.m.

10.5.1 Skattebrottslagen

För att förhindra skattefusk finns ett straffrättsligt sanktionssystem, främst skattebrottslagen.⁶ Lagstiftningen tar företrädesvis sikte på förfaranden som avser större belopp och görs uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Skattebrottsutredningar har i regel föregåtts av en brottsanmälan från skattemyndigheten. Åklagaren prövar om förutsättning finns för att väcka åtal i domstol. Allmänna domstolar med tingsrätt som första instans prövar om den tilltalade gjort sig skyldig till brott.

I Sverige fanns inom skatteområdet – intill den 1 juli 1996 – kriminaliserade förfaranden reglerade främst i skattebrottslagen (1971:69) och i uppbördslagen (1953:272). Bestämmelserna i uppbördslagen tog sikte på åsi-

dosättanden av bestämmelserna för arbetsgivare att göra skatteavdrag och till statsverket betala in innehållen preliminärskatt. Genom skattebrottslagens nya utformning fr.o.m. 1 juli 1996 samlades straffbestämmelser i skilda skatteförfattningar i den nya skattebrottslagen. Sålunda har straffbestämmelserna i uppbördslagen fr.o.m. 1 juli, 1996 inarbetats i skattebrottslagen. Vidare är lagen generellt tillämplig på skatter och skattebrottet har utformats som ett farebrott med ett enhetligt subjektivt rekvisit. Det räcker således att förfarandet medfört fara att skattedebiteringen blir för låg.

10.5.2 BRÅ ansvarar för den officiella statistiken inom rättsväsendet

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) ansvarar sedan år 1994 för Sveriges officiella statistik inom rättsväsendet. Till

⁶ Vid in- eller utförelse ska i vissa fall tull, annan skatt eller avgift betalas. Den som bryter mot sådana bestämmelser straffas inte efter skattebrottslagen utan med stöd av lagen (1960:418) om varusmuggling. Vidare finns straffbestämmelser i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter. Den lagen innehåller också bestämmelser om transporttillägg om 20 % och uttas på samma sätt som skatt enligt lagen om punktskatter och prisregleringsavgifter. Ifrågasvarande bestämmelser behandlas inte här.

grund för statistiken över anmälda och uppklarade brott ligger uppgifter från polis och åklagare. Anmälda brott avser anmälningar som inkommit under ett visst kalenderår. Principerna för registrering av brott i Sverige skiljer sig från många andra länders. Även om de juridiska brottsdefinitionerna är lika kan praxis för hur olika typer av händelser ska kategoriseras variera. Exempelvis gäller i Sverige att försök, förberedelse och stämpling till brott redovisas som fullbordade brott. Den svenska statistiken omfattar varje upptagen brottsanmälan även om det senare skulle visa sig att tillräcklig bevisning inte finns. Vidare omfattar den svenska statistiken flera brott av samma typ mot samma offer. Man kan således säga att för de flesta brottstyper maximerar den svenska statistiken antalet anmälda brott.

I lagföringsstatistiken utgår man från lagföringarna varmed avses domar i tingsrätt – alltså för närvarande endast första instans – samt beslut om strafförelägganden och åtalsunderlåtelse som fattas av åklagare. Uppgifterna hämtas från rättsväsendets informationssystem. Domarna klassificeras efter huvudbrott och huvudpåföljd. Med huvudbrott avses det brott som har det strängaste straffet i straffskalan och med huvudpåföljd avses den mest ingripande om domen innehåller flera påföljder.

10.5.3 Anmälningar av skattebrott

Riksskatteverket har uppgifter om antalet anmälningar om brottsmisstanke som skattemyndigheterna gjort (årlig manuell insamling och sammanställning).

Någon absolut gräns för när ett skatteundandragande kan vara straffbart enligt skattebrottslagen finns inte. När bestämmelserna om skattetillägg tillkom, vilket var samtidigt med skattebrottslagens införande, klargjordes i förarbetena att skattetillägg skulle vara den enda sanktionen såvida inte det undanhållna beloppet uppgick till betydande belopp. Riksåklagaren, rikspolischefen och chefen för Riksskatteverket kom överens om de riktvärden som skulle tillämpas för begreppet betydande belopp, främst vid anmälan av misstänkta brott. Gränsen blev 3/4 basbelopp för skattebedrägeri och ett basbelopp för värdslös skatteuppgift.⁷ Högsta domstolen, HD, har prövat beloppgränsen i två mål.⁸ HD uttalade att det

inte kunde komma i fråga att fastställa någon exakt gräns till ledning för domstolarnas rättstillämpning av vad som skall anses utgöra betydande belopp. HD fastslog emellertid att gränsen i allmänhet kunde sättas vid ungefär ett basbelopp. Enligt RSV:s riktlinjer för åtalsanmälan ska brottsanmälan avseende skattebrott numreras när den undandragna skatten överstiger ett prisbasbelopp.

Vem som helst kan anmäla misstanke om brott. Det är dock endast undantagsvis som andra än skattemyndigheterna kan underbygga sin anmälan med uppgifter om innehållet i deklARATIONER etc. Tabellen nedan upptar skattemyndigheternas anmälningar och inte antalet anmälningar enligt kriminalstatistiken.⁹

Den över tiden minskade anmälningsfrekvensen – trots att det straffbara området utökats – beror sannolikt främst på de allt större kraven på anmälningarna och ett motstånd från skattemyndigheternas sida att anmäla brott då balanserna av gamla ärenden är omfattande i rättssystemet. Minskningen av antalet anmälningar bedöms vara en effekt av minskade resurser för skattekontroll och färre genomförda skatterevisjoner.

När det gäller minskningen av antalet anmälda brott enligt uppbördslagen avser de nästan uteslutande brott enligt bestämmelserna i 81 § uppbördslagen som kriminaliserade att man inte betalade in preliminärskatt för anställda. Under 1990-talet har det förts en diskussion om att avkriminalisera detta betalbrott. Riksdagen beslutade 1997 att ifrågavarande kriminalisering skulle upphöra fr.o.m. 1 november 1997 (SFS 1997:486). Riksåklagaren har i skrivelse detsförinnan (dnr 1997/0857) menat att resurser inte bör läggas ner på utredningar och målen bör kunna avskrivras, nedläggas eller åtalsunderlätas. Detta är sannolikt orsaken till nedgången redan år 1997. Inga anmälningar avseende uppbördsbrott har gjorts efter år 1998.

Den totalt anmälda brottsligheten och förmögenhetsbrottsligheten räknat på medelfolkmängden är högst i Stockholmsregionen enligt den officiella kriminalstatistiken. Av tabellen framgår att skatteregion Stockholm ligger över riksnivån också när det gäller skattebrottslagen.

Av tabellen framgår emellertid också att Gävle är den skatteregion som uppvisar den näst högsta anmälda skattebrottsligheten – index i förhållande till riket. Enligt

10.17 Tabell

Skattemyndighetens anmälningar om skatte- och uppbördsbrott 1983–2000

Offences reported by tax authorities under Tax Fraud Act and the Tax Collection Act 1983–2000

År (Year)	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Skattebrottslagen (Tax Fraud Act)	3 330	2 177	1 914	1 852	1 619	2 003	2 263	1 999	2 013	1 613	1 483	1 762
Uppbördslagen (Tax Collection Act)	1 812	1 548	1 582	1 412	1 862	1 071	974	891	282	33	0	0
Summa (Total)	5 142	3 725	3 496	3 264	3 481	3 074	3 237	2 890	2 295	1 646	1 483	1 762

Källa: RSV

⁷ Ett prisbasbelopp år 2000 motsvarar 37 300 kr.

⁸ NJA 1984 s 384 och NJA 1984 s 520.

⁹ RSV:s statistik speglar av skattemyndigheterna upptäckta "fall".

10.18 Tabell

Skattemyndighetens anmälningar enligt skattebrottslagen, antal per 100 000 till kommunal inkomstskatt skattskyldiga fysiska personer 1999, index i förhållande till riket, skatteregioner

Number of reports to prosecutors from tax authorities on offences under the Tax Fraud Act, related to the numbers of persons liable for municipal income tax in 1999, index related to the national figure, tax regions

Skatteregion (Tax region)	Antal per 100.000 (Number per 100 000)			Index i förhållande till riket (Index related to the national figure)		
	94-96	97-99	2000	94-96	97-99	2000
Stockholm	46	35	30	140	132	107
Linköping	25	20	15	75	74	56
Växjö	29	30	29	87	112	107
Malmö	30	25	29	91	95	104
Göteborg	25	27	29	76	103	105
Örebro	25	18	17	74	69	60
Västerås	30	19	31	91	70	112
Gävle	63	35	35	189	131	128
Östersund	22	24	27	65	90	98
Luleå	24	16	27	72	61	98
Riket (National figure)	33	27	28	100	100	100

Källa: Riksskatteverkets åtalsstatistik.

den officiella kriminalstatistiken har de i skatteregion Gävle ingående länen, Gävleborg och Dalarna, lägre anmäld förmögenhetsbrottslighet och lägre anmäld brottslighet totalt räknat på medelfolkmängden. Som så ofta när det gäller statistik rörande skattebrottslighet speglar denna mer myndigheternas insatser än den bakomliggande brottsligheten.

10.5.4 Skattemyndigheterna biträder i brottsutredningar

Sedan den 1 januari 1998 kan skattemyndigheterna på eget ansvar handlägga brottsutredningar om ekonomisk brottslighet. Lagen (1997:1024) om skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar gör det möjligt för en åklagare vid Ekobrottsmyndigheten (EBM) eller inom det allmänna åklagarväsendet, att begära biträde av en skattebrottsenhet (SBE) för att genomföra en förundersökning av vissa brott främst inom skatteområdet. Om åklagaren finner att det finns särskilda skäl, får skattemyndighet också medverka i utredningar av annan brottslighet.

Skattebrottsenheternas verksamhet har hittills varit inriktad på förundersökningar. För att bredda verksamheten enligt de möjligheter som lagen medger, utreds för

närvarande förutsättningar och rutiner för att även bedriva förenklad brottsutredning, spaning, underrättelseverksamhet och förebyggande verksamhet i fråga om brott inom skatteområdet. Även möjligheterna att bygga upp ett ADB-stöd för den brottsutredande verksamheten utreds.

Straffprocessuella åtgärder skall däremot verkställas av polisen. SBE är organisatoriskt avskilda enheter som är självständiga från skattemyndigheternas verksamhet i övrigt, för att undvika att den brottsutredande funktionen sammanblandas med skattemyndigheternas andra funktioner.

Verksamheten vid SBE har byggts upp successivt. Den första etappen startade 1998 med att enheter bildades vid SKM i Stockholm, Göteborg och Malmö. I den andra etappen har enheter bildats vid de övriga sju skattemyndigheterna. Under år 1998 bestod verksamheten vid SBE huvudsakligen i rekrytering och utbildning vid av personal vid av personal och i att utveckla rutiner och etablera kontakter. Vid årsskiftet 2000/01 fanns ca 100 personer anställda på skattebrottsenheterna.

Under år 2001 har RSV på regeringens uppdrag utvärderat skattebrottsenheterna.¹⁰ Samtidigt har riksdagens revisorer utvärderat myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet.¹¹ Den bild som tecknas i de två utred-

10.19 Tabell

Antal avslutade ärenden vid skattebrottsenheterna 1999

Number of closed cases at Tax Fraud Units in year 1999

År (Year)	Antal ärenden (Number of criminal cases)	Antal utredda brott (Number of investigated crimes)	Antal för brott misstänkta personer (Number of persons suspected of crime)
1999	258	913	306
2000	463	2 188	553
Förändring (Change)	79%	140%	81%

Källa: Riksskatteverkets årsredovisning.

¹⁰ En ny kraft i ekobrottsbekämpningen. En utvärdering av skattebrottsenheterna. Riksskatteverket. RSV Rapport 2001:7

¹¹ Myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet. Riksdagens revisorer. Rapport 2001/02:3

10.20 Tabell

Skattebrottslagen, antal personer som lagförts efter huvudbrott och huvudpåföljd 1983–2000

The Tax Fraud Act, number of persons who assented to summary fines imposed by a prosecutor or were sentenced by court, by principal offence and principal sanction 1983–2000

År	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Huvudbrott *) (Main offence)													
Skattebrott, 2§ (Tax fraud)	401	263	199	89	72	50	63	98	101	147	132	106	117
Skatteförseelse, 3§ (Tax offence)	37	18	12	1	-	1	-	2	3	4	1	-	41
Grovt skattebrott, 4§ (Serious tax fraud)	136	146	145	81	70	95	97	108	121	103	97	102	108
Vårslös skatteuppgift, 5§ (Negligent tax specification)	92	37	29	16	15	13	9	21	25	57	24	12	23
Skatteavdragsbrott, 6§, **) (Tax-deduction offence)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	0	-	-
Skatte-/uppbördsredovisningsbrott 7-9§ (Tax-/collection accounting offence)	248	223	223	168	157	122	121	39	17	53	61	25	24
Försvarande av skattekontroll, 10§ (Obstruction of compliance check)	234	189	63	33	32	18	15	3	12	26	34	20	59
Summa (Total)	1 148	876	671	388	346	299	305	271	279	406	349	265	372
Huvudpåföljd: (Main sanction)													
Fängelse (Prison)	317	254	203	106	70	100	101	128	145	140	135	119	102
Skyddstillsyn (Probation)	8	7	5	4	5	7	4	0	3	7	4	3	5
Villkorlig dom (Suspended sentence)	391	290	180	108	97	61	88	109	89	135	118	83	99
Böter (Fine)	416	313	267	165	168	121	106	29	33	100	64	28	26
Strafförelägganden (Order of summary punishment)	4	6	11	2	3	8	3	1	7	19	25	29	139
Annan påföljd (Other sanction)	12	6	5	3	3	2	3	4	2	5	3	3	1
Summa (Total)	1 148	876	671	388	346	299	305	271	279	406	349	265	372
Åtalsunderlåtelser (Charges withdrawn)													
	58	60	46	38	28	21	16	22	19	41	13	7	39

*) Flertalet brott i skattebrottslagen hade före 1997 andra benämningar.

**) Före 1997 fanns inga huvudbrott enligt denna paragraf eftersom den innebar att bestämmelse i brottsbalken istället skulle tillämpas.

Källa: BRÅ, officiella kriminalstatistiken.

ningarna överensstämmer. Revisorerna konstaterar (s.64) att "vad gäller skattebrottsenheterna var motivet att skattebrottsutredarna med sin kompetens och närhet till skattemyndigheterna skulle vara bäst lämpade att utreda skattebrott. I granskningen har inte framkommit annat än att detta också är fallet."

Verksamheten vid skattebrottsenheterna är under fortsatt uppbyggnad med målet att enheterna år 2004 ska omfatta 200 personer. Den operativa verksamheten vid skattebrottsenheterna ökar i takt med uppbyggnaden av enheterna vilket framgår av 10.19 Tabell.

10.5.5 Domar

I 10.20 Tabell visas utvecklingen av antalet dömda enligt skattebrottslagen där brott mot skattebrottslagen varit huvudbrottet och vilken huvudpåföljd som domstolen då utmätt.

Domarna koncentrerade på allvarigare skattebrott

Det förefaller av relationerna mellan huvudpåföljderna att döma som om domstolarna under 1990-talet behandlar allt allvarigare skattebrott eftersom det – med undantag för år 1997 – främst är antalet rena bötesstraff som minskar. Det finns inte någon statistik om storleken på de undanhållna inkomster etc. som legat till grund för domarna i fråga.

Rättegångsbalkens regler om strafföreläggande innebär att frågan om ansvar för brott som hör under allmänt

åtal inte prövas av domstol utan av åklagare. Strafföreläggande innebär att den misstänkte för godkännande föreläggs ett straff. Fr.o.m. år 1997 kan man även få villkorlig dom genom strafföreläggande, vilket bedöms vara orsaken till en ökad användning av straff-föreläggandestitutet.

Tabellen ovan upptar bara de fall skattebrottet var det allvarigaste brottet. Av lagföringsstatistiken kan man emellertid också få fram i vilken utsträckning en lagbestämmelse överhuvud taget varit med i domstolarnas avgörande – i lagföringen.

Antalet lagföringar har minskat

I 10.21 Tabell har angetts de nuvarande beteckningarna på brotten. Tämmligen stora förändringar och omdisponeringar har skett i lagen särskilt vad gäller innehållet i 6-9 paragraferna. Beträffande tillämpningen av 6 § skattebrottslagen var innehållet i den bestämmelsen följande intill 1 juli 1997: "För försök till skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri dömes till ansvar enligt 23 kap. 1 § brottsbalken". Att 6 § skattebrottslagen ändå kom att tillämpas redan år 1995 hänger samman med att man i samband med införandet av ett förbud mot analogisk tillämpning av straffbud i brottsbalken (prop. 1993/94: 130) också ändrade i 2 § skattebrottslagen. Efter ändring blev 2§ skattebrottslagen också uttryckligen tillämplig även i fall då något skattebeslut inte har fattats t.ex. till följd av den skattskyldige helt underlåtit att avge självdeklaration.

10.21 Tabell

Skattebrottslagen, antal personer som lagförts för brott (huvudbrott och bibrott) 1991–2000

Tax Fraud Act, number of persons found guilty of criminal offence (principal and secondary offence) 1991–2000

Straffbestämmelse (Penalty regulation)	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Summa lagföringar 1983– 1990 (8 år) Total court decisions	Summa lagföringar 1993– 2000 (8 år) Total court decisions	Föränd- ring Change
Skattebrott, 2§ (Tax fraud)	114	127	117	128	191	175	301	285	367	424	2 387	1 988	-17%
Skatteförseelse, 3§ (Tax offence)	6	0	3	2	5	9	9	5	4	49	201	86	-57%
Grovt skattebrott, 4§ (Serious tax fraud)	79	103	107	110	122	138	163	143	278	222	1 052	1 283	22%
Vårdslös skatteuppgift, 5§ (Negligent tax specification)	23	17	19	17	30	37	70	40	27	54	468	294	-37%
Skatteavdragsbrott, 6§, **) (Tax-deduction offence)	0	0	0	0	46	54	93	19	17	7	0	236	.
Skatteredovisningsbrott 7§ (Tax accounting offence)	105	107	88	83	85	66	79	66	38	37	901	542	-40%
Vårdslös skatteredovisning, 8 § (Negligent tax specification)	7	5	2	5	3	12	18	23	16	18	85	97	14%
Vårdslös uppbördsredo- visning, 9 § (Negligent tax collection accounting)	238	233	168	152	163	176	131	53	19	11	2 347	873	-63%
Försvarande av skattekontroll, 10 § (Obstruction of compliance check)	60	31	35	24	14	23	45	75	63	135	1 924	414	-78%
Antal lagföringar (Number of court decisions)	632	623	539	521	659	690	909	709	829	957	9 365	5 813	-38%

Källa: BRÅ, Officiella kriminalstatistiken.

Under den tid tabellen omfattar har det straffbara området för skattebrottslagen ökat. Antalet lagföringar under perioden 1993–2000 har minskat med 38 procent jämfört med den föregående åttaårsperioden.

Åren 1998–2000 ökar åter lagföringen av skattebrott vilken är en effekt av skattebrottsenheternas tillkomst.

Av 10.22 Tabell nedan framgår bl.a. hur ofta straffbestämmelserna i uppbördslagen tillämpats. Hela upp-

10.22 Tabell

Uppbördslagen

a) Antalet personer som lagförts efter straffbestämmelse 1995–2000

The Tax Collection Act, number of persons found guilty of offences, by section of act, 1995–2000

Straffbestämmelse (Penalty regulation)	1995	1996	1997	1998	1999	2000
79 §	-	1	1	6	2	-
80 §	25	-	14	3	-	-
81 §	1 069	1 077	634	5	2	-
Antal lagföringar (Number of court decisions)	1 094	1 078	649	14	4	0

b) Antalet personer som godkänt strafföreläggande eller som dömts, efter huvudpåföljd 1995–2000

Number of persons who assented to summary fines imposed by a prosecutor, or were sentenced by a court, by principal sanction, 1995–2000

Huvudpåföljd (Principal sanction)	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Fängelse (Prison)	-	2	-	-	-	-
Villkorlig dom (Suspended sentence)	50	56	36	-	-	-
Böter (Fine)	294	310	122	3	-	-
BrB 34:1 (Penal code 34:1)	2	1	-	-	-	-
Strafföreläggande (Order of summary punishment)	2	32	33	2	-	-
Skyddstillsyn (Probation)	-	-	-	-	-	-
Summa (Total)	348	401	191	5	0	0
Åtalsunderlätelser (Charges withdrawn)	20	20	83	6	4	-

Källa: BRÅ, Officiella kriminalstatistiken.

10.23 Tabell

Antal näringsförbud 1990–2000

Number of prohibitions of business activity 1990–2000

År (Year)	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Nya näringsförbud (New bans)	38	36	50	49	50	60	48	83	95	70	140
Totalt vid årets slut (Total at the end of the year)	141	154	156	163	162	173	177	215	262	318	399

Källa: RSV och PRV

bördslagen upphävdes när skattebetalningslagen infördes men själva straffbestämmelserna överfördes som nämnts till skattebrottslagen den 1 juli 1997. Straffbestämmelserna i uppborrdslagen tillämpas dock på brott som begåtts dessförinnan.

Antalet dömda enligt uppborrdslagen under åren 1985–1996 (se årsboken för år 2000) hade till skillnad mot skattebrottslagen inte minskat. Orsaken är att uppborrdsbrotten var förhållandevis lättare för åklagaren att utreda och bevisa. Straffbestämmelserna i uppborrdslagen överfördes till skattebrottslagen den 1 juli 1997 men tillämpas på brott som begåtts dessförinnan. Lagen kommer såldes snart att inte längre tillämpas. Detta är därför det sista år denna tabell publiceras i årsboken.

10.5.6 Straffmätning

Den genomsnittliga strafftiden för brott enligt skattebrottslagen kan variera mycket mellan olika år främst beroende på att antalet som döms till mycket långa fri-

hetsstraff kan skilja sig mycket mellan åren.

Variationerna mellan åren är stora men med en svag långsiktig trend att det totala antalet fängelseår ökar.

Andelen dömda för brott mot skattebrottslagen i förhållande till folkmängden är högre i Stockholms län än i andra storstadsområden och i riket i dess helhet.

De totala böterna som utdöms för brott mot skattebrottslagen ligger i storleksordningen tre miljoner kronor ett helt obetydligt belopp när man jämför med skattetilläggen som ligger i storleksordningen mellan en och två miljarder kronor.

Domstol kan meddela en person näringsförbud (1986:436) för tre till tio år om han grovt åsidosatt vad som ålegat honom i näringsverksamhet. Bl.a. kan näringsförbud meddelas den som i avsevärd omfattning underlåtit att betala skatt, tull eller avgift.

Omfattningen av näringsförbud framgår nedan.

Trenden är att såväl antalet nya näringsförbud som antalet näringsförbud i kraft vid årets slut ökar.

Källor och lästips:

Källor:

Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik
Riksskatteverkets verksamhetsstatistik

Lästips:

Skatte- och avgiftskriminalitet NSFS nr 36. Nordiska skattevetenskapliga forskningsrådet. Nordstedt. 1998.

Om gratislotter och preventiv effekt. En utvärdering

baserad på de skattskyldigas avdrag under inkomst av tjänst för övriga kostnader och skattemyndigheternas kontroll av detta avdrag. RSV Rapport 2001:1

En ny kraft i ekobrottsbekämpningen. En utvärdering av skattebrottsenheterna. Riksskatteverket. RSV Rapport 2001:7

Myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet. Riksdagens revisorer. Rapport 2001/02:3

